

Джынсы вынайшаў не Леві Страус

Класічная гісторыя вынаходніцтва джынсаў гучыць прыкладна так: Леві Страус, які прыехаў у Сан-Францыска ў 1850-х, падчас каліфарнійскай залатоў ліхаманкі, прыдумаў для старацеляў трывалыя штаны з кішэнямі, пашытыя з брызенту, афарбаванага ў колер індыга. На самай справе гэтая гісторыя — міф чыстай вады.

У 1845 годзе ва ўзросце 16 гадоў Лёб Страус, ураджэнец Баварыі, з маці і дзвюма сёстрамі сышоў на амерыканскую зямлю ў Нью-Ёрку, дзе сям'ю сустрэлі два старэйшыя браты. Лёб неўзабаве змяніў імя на Леві і актыўна ўключыўся ў сямейны бізнес братаў — гандаль мануфактурай. З пачаткам каліфарнійскай залатоў ліхаманкі Леві вырашыў падацца ў Сан-Францыска, дзе ў 1853 годзе заснаваў кампанію Levi Strauss (праз 10 гадоў перайменаваную ў Levi Strauss & Co). Ён не збіраўся мыць золата, затое добра разумеў, што старацелям спатрэбіцца тканіна для адзення, намётаў, фургонаў. Да 1870-х ён ужо быў вядомым чалавекам у Сан-Францыска.

Тут у гульні ўступае яшчэ адзін чалавек — Якаб Дэвіс. Ён нарадзіўся ў Рызе ў 1831 годзе, а пераехаў у Амерыку ў 1854-м. Лёс кідаў Дэвіса па розных гарадах ЗША і Канады, пакуль ён, нарэшце, не асеў у мястэчку Рына, штат Невада, дзе адкрыў невялікую швейную майстэрню, асноўнай прадукцыяй якой стала брызентавае пакрыццё для фургонаў і намётаў. У 1870 годзе адна з кліентак паскардзілася Дэвісу, што на яе мужа «штаноў не напасешся» — хутка зношваюцца, і прапанавала яму 3 долары за выраб асабліва трывалых рабочых штаноў з парусіны. Паколькі трываласць агаворвалася асобна, Дэвіс вырашыў умацніць вуглы кішэняў меднымі заклёпкамі, якімі звычайна замацоўваецца конская вупраж. Рахэне аказалася ўдалым. Зносаўстойлівасць канструкцыі была настолькі вялікая, што да Дэвіса павалілі кліенты: за наступныя 18 месяцаў ён прадаў больш за 200 «пракляпаных» штаноў (спачатку з парусіны, потым з больш мяккай французскай тканіны, на рулонах якой было напісана Serge de Nimes, золаташукальнікі называлі яе «дэнім»). Дэвіс вырашыў запатэнтаваць канструкцыю, а таксама прыцягнуць інвестара для заснавання свайго бізнесу. І тады, у 1872 годзе, ён напісаў свайму пастаяннаму па-стаўшчыку тканін Леві Страусу.

Атрымаўшы ліст Дэвіса, дзе вынаходнік апісваў «кляпаную» канструкцыю, а таксама поспех прадукцыі, Леві Страус заразіўся яго энтузіязмам. Асабліва яго ўразіла цана штаноў, якія Дэвіс прадаваў па 3 долары за пару — для рабочага адзення яна была незвычайна вялікая, што сведчыла аб наяўнасці высокага попыту. У лісце ў адказ Леві Страус запрасіў Дэвіса ўзначаліць вытворчасць штаноў з заклёпкамі, зрабіўшы яго сваім кампаньёнам. 20 мая 1873 года кампаньёны атрымалі патэнт пад нумарам 139121 на «Удасканаленне мацавання кішэняў». Так нарадзіліся джынсы — назва пайшла ад тканіны, якая нагадвае дэнім, але менш шчыльнай.

Калейдаскоп

«Тытанік» знікне праз 20 гадоў

Легендарны параход «Тытанік», які патануў у 1912 годзе, так і застаецца на дне акіяна: спачатку не было вядома дакладнае месца крушэння, а затым аказалася, што стан абломкаў імкліва пагаршаецца. У нашы дні навукоўцы даюць «Тытаніку» не больш за 20 гадоў.

Пабудаваны ў 1912 годзе брытанскі трансатлантычны параход «Тытанік» з'яўляўся самым вялікім суднам у свеце. У ноч з 14 на 15 красавіка 1912 года падчас першага рэйса ён пацярпеў крушэнне ў паўночнай Атлантыцы, сутыкнуўшыся з айсбергам. Сваякамі загінуўшых пасажыраў адразу ж была прапанавана ідэя пад'ёму «Тытаніка», аднак у 1912 годзе неабходных для гэтага тэхналогій не існавала. Акрамя таго, дакладна не было вядома месца катастрофы. Адкрылі яго толькі ў 1985 годзе. Часткі парахода ляжалі на глыбіні 3750 метраў. Акрамя двух асноўных фрагментаў лайнера, па дне на плошчы 4,8x8 км былі раскіданы дзясяткі тысяч больш дробных абломкаў.

Са дна былі падняты тысячы артэфактаў, але дастаць буйныя часткі лайнера аказалася немагчыма. Ужо ў 1991 годзе, вывучаючы паднятыя з дна фрагменты, навукоўцы выявілі, што яны пакрытыя налётам, створаным прадуктамі жыццядзейнасці мікраарганізмаў, і шматслаёвай іржой, таўшчыня якой пастаянна расце. На корпусе і каля яго пражываюць 24 віды беспазваночных жывёл і 4 віды рыб, з іх 12 відаў беспазваночных актыўна ядуць металічныя і драўляныя канструкцыі. Але галоўным ворагам стала бактэрыя невядомага раней віду, якая атрымала імя ў гонар патанулага лайнера: Halomonas titanicae. У выніку сукупнага ўплыву ўсіх гэтых фактараў і з'яў легендарны лайнер знікне наогул недзе праз 20 з невялікім гадоў.

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	6.45	19.44	12.59
Віцебск	6.33	19.35	13.02
Магілёў	6.35	19.34	12.59
Гомель	6.33	19.29	12.56
Гродна	7.00	19.59	12.59
Брэст	7.02	19.58	12.56

Месяц

Маладзік 28 сакавіка.
Месяц у сузор'і Блізнят.

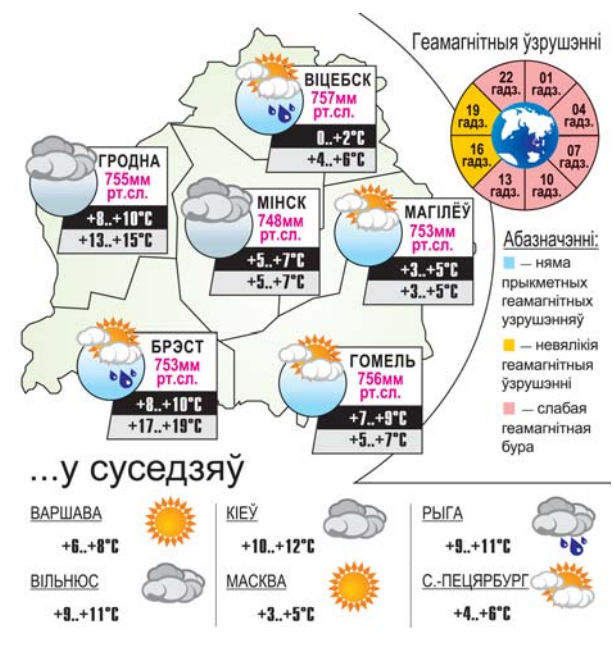
Імяніны

Пр. Кірылы, Трафіма.
К. Альбіны, Карнелі, Веньяміна.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЗАЎТРА

УП «Мінская волна»
 220039, г. Мінск, ул. Чкалова, д. 5
 Рэкламная служба: (017) 228-13-44
 e-mail: reklamamv@mail.ru
 www.mvradio.by

радио

97,4 FM - Мінск, Логойск, Смалевічы, Жодзіно
 102,4 FM - Мінск, Логойск, Смалевічы, Жодзіно
 102,6 FM - Крушын
 104,8 FM - Копыль, Столбцы, Несань, Клецк, Баранавічы
 105,3 FM - Салігорск, Слуцк, Любін
 105,5 FM - Берасця, Цэрэль
 105,6 FM - Старае Дарэжэ 107,4 FM - Мопольна

Хорошее радио — для хороших людей!

УНП 690262864

УСМІХНЕМСЯ

Трыбуна стадыёна — адзінае месца, дзе бедныя могуць мацюкацца і глядзець на мільянераў пагардліва.

Бываюць моманты, калі я хачу замуж... Тады я надзяваю халат, тапкі, бігудзі і іду варыць борш...

— Доктар, мне нешта вельмі дрэнна, асабліва па панядзелках.
 — Значыць так, прыдзеца пасадзіць вас на дыету. Так: панядзелак — яблыкі, аўторак — рыба, серада — толькі мінеральная вада.
 — А мінералку можна на панядзелак перакінуць?

Праз гадзіну мяне адпускае.
 — Што пісаць у камерцыйнай прапанове?
 — Пішы «бабкі наперад»!
Думала, праціраючы люстэрка, што я самая гаспадарлівая...
Зусім не! Я самая прыгожая!

Малюнак Аляксандра КАРШКЕВІЧА.

Даты Падзеі Людзі

31 САКАВІКА

1872 год — нарадзіўся Сяргей Паўлавіч Дзягілеў, рускі тэатральны і мастацкі дзеяч. У 1898 годзе — адзін з заснавальнікаў аб'яднання «Свет мастацтва», у 1899—1904 гадах (сумесна з А. Бенуа) — аднайменнага часопіса. З 1907 года — арганізатар штогадовых выступленняў рускіх артыстаў — «Рускія сезоны» за мяжой, сімфанічных канцэртаў. У 1909 г. адбыўся першы оперна-балетны сезон, які стаў трыумфам рускага тэатральнага мастацтва і аказаў вялізны ўплыў на наступнае развіццё сусветнай харэаграфіі. У 1911 годзе стварыў пастаянную трупу «Рускі балет Дзягілева», якая пачала выступленні ў 1913 годзе і існавала да 1929 года.

1872 год — нарадзілася Аляксандра Міхайлаўна Калантай (1872—1952), рэвалюцыянерка, савецкі палітычны дзеяч, дыпламат, публіцыст. Першая ў свеце жанчына-пасол.

1889 год — у Парыжы адбылося ўрачыстае адкрыццё Эйфелевай вежы. У гэты дзень канструктар Густаў Эйфель узняў на вяршыню вежы французскі сцяг. Сёння Эйфелева вежа — самая вядомая архітэктурная

славутасць Парыжа. Яна вядомая ва ўсім свеце як сімвал Францыі. Сам жа канструктар называў яе проста — 300-метровай вежай. Эйфелева вежа першапачаткова задумвалася як часовае збудаванне. Яе мэтай было служыць уваходнай аркай парыжскай Сусветнай выставы 1889 года. Пазней вежу планавалі знесці. Але ўвесь час адкладвалі. А пазней, ужо ў XX стагоддзі, ад запланаванага зносу збудаванне выратавалі шматлікія радыёэнтэны, якія былі ўстаноўлены на самым версе. Так эпоха радыё данесла да нас гэтую славутасць.

1912 год — 105 гадоў таму нарадзіўся Канстанцін Станіслававіч Шадурскі, расійскі і беларускі вучоны ў галіне фармакалогіі, доктар медыцынскіх навук, прафесар. Аўтар навуковых работ па даследаванні ўкараненні новых лекавых сродкаў для лячэння глаўкомы, гіпертанічнай хваробы і інш. Даследаваў пытанні прамысловай і сельскагаспадарчай таксікалогіі. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1975). Памёр у 1983 годзе.

1940 год — на ўзбраенне Чырвонай Арміі быў прыняты легендарны Т-34 — найлепшы сярэдні танк Другой сусветнай вайны.

Было сказана

Якуб КОЛАС, народны паэт Беларусі:
 «Важна адно — быць жывому, жыць і змагацца».

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.
 РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛКА, С. РАСОЛКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.
 Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
 НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
 ТЭЛЕФОНЫ ў МІНСКУ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 284 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.
 Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

http://www.zviazda.by;
 e-mail: info@zviazda.by,
 (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 1133.

Нумар падпісаны ў 19.30 30 сакавіка 2017 года.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12